Ner 4.

PONIEDZIAŁEK 5 Października 1818 r.

Gazeta Codzienna Narodowa i Obca.

Wychodzi w Warszawie codziennie, wyjąwszy Niedziele i święta uroczyste. W Poniedziałek, Piątek i Sobotę o godzinie czwartéj wieczorem; we Wtorek, Środę i Czwartek o godzinie dziesiątéj zrana. Cena Prenumeraty wynosi w Warszawie rocznie Zł: 40. półrocznie Zł: 20. kwartalnie Zł: 10. Numera przedają się oddzielnie w cenie groszy 8. W Województwach Król: Polskiego rocznie kosztuje Zł: 50. półrocznie 25. kwartalnie Zł: 12 i gr: 15.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Z Warszawy dnia 5 Października.

N. Cesarzowa Marja zjechała do Kalisza d. 29 m. z. Władze Krajowe i mieszkańcy składali jéj wszędzie hołd uszanowania i miłości.

Pułki piechoty i kompanje Artylerji zgromadzone w téj stolicy na popisy Jesienne zaczęły powracać do stanowisk zimowych.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Z Karlsruhe dnia 7 Sierpnia.

W. Xiąże Badeński odbiera zewsząd dziękczynienia i błogosławieństwa za nadaną świeżo Ustawę Konstytucyjną. Między innémi pismami wynurzającémi wdzięczność poddanych, celuje złożone przez obywateli miasta Dourlach oświadczenie zakończone témi słowy: „Całość kraju, zabespieczenie praw panującego domu, osobista wolność obywateli, równy wymiar w używaniu praw i w pełnieniu obowiązków, utwierdzenie swobód właściwych niektórym klassom, zabespieczenie własności, niepodległość sądów, nieograniczona wolność wyznania, myślenia i druku, zachowanie uszanowania dla Religji, obmyślenie środków dążących do rozkrzewienia nauk, zapewnienie Instytutów dobroczynności, i kredytu narodowego, a nakoniec trwały udział jaki ludowi wyznaczony został w najważniejszych sprawach Administracyjnych, mądrze i szczęśliwie pojednane z prawami Monarchy, są nieporuszoną zasadą, na któréj oparłeś N. Panie budowę niepodległości i przyszłéj pomyślności Ojczyzny; są oraz ścisłem i nierozerwanym węzłem połączającym władcę z narodem. — Składamy Ci dzięki N. Panie za twe ojcowskie postępowanie".

z New Yorck dnia 8. Sierpnia.

Dzienniki Angielskie przypisują nam zdradzieckie zamiary, w chwilném zajęciu Florydy pod pozorem wyrugowania Indijan. Nie zasłużyliśmy przecie na tę potwarz, którą w istotném świetle wykrył Prezydent Zjednoczonych stanów, zaleiwszy powrócenie Hiszpanom twierdz tymczasowo osadzonych przez wojsko Jenerała Jackson. Przybyli do wschodniéj Florydy, ajenci dwóch Panów Hiszpańskich którym Król Jmc Katolicki ustąpił własność rozległych gruntów w téj prowincji, i objąwszy je w prawne posiadanie natychmiast sprzedać postanowili.

Postępowanie Rządu Zjednoczonych stanów w zajęciu niektórych posiadłości Hiszpańskich opierało się na nieodzownéj potrzebie zabespieczenia się od napaści dzikoludów którą Rząd Hiszpański lekce ważąc, zaniedbał zadosć uczynienia warunkom umowy zawartéj w tém celu, mocą któréj zobowiązały się były nawzajem strony czyniące, do utrzymywania zgody i jedności między pokoleniami Indjan zamieszkałemi w Florydzie, i do wspólnéj obrony przeciw tym nieprzyjaciołom porządku i bespieczeństwa. Prezydent Ziednoczonych stanów przełożył też ku usprawiedliwieniu działania wojska Amerykańskiego, iż pokolenia Indjan osiadłe przy granicach Hiszpańskich prowincji, i Rzpltéj Amerykańskiéj nie są bynajmniéj poddanymi ani jednego ani drugiego Państwa, że zajmują ziemię niepodległą i własną, a zatém wyobrażają lud wolny, któremu służy prawo zawierania pokoju, i toczenia wojny. Najście ich osad nie było przeto zgoła nadwerężeniem przyjacielskich stosunków z dworem Hiszpańskim. Jeżeli zaś wojska Amerykańskie przestąpiły granice ziemi dzikoludów, było to z téj przyczyny iż ci szukali schronienia na Hiszpańskiéj własności, i korzystając z bezsilności tamecznego Rządu napadali kraj Zjednoczonych stanów od strony Florydy. Prezydent szanując jednak własność Króla Jmci Katolickiego zalecił dowódzcy siły, zbrojnéj Amerykańskiéj aby nie ścigał Indjan chroniących się do twierdz Hiszpańskich, gdy więc takowe dobywał Jenerał Jackson, było to skutkiem dostrzeżeń mniéj chlubnych dla urzędników Hiszpańskich, i nabytego w miejscu przekonania że ci właśnie podżegali Indijan, których obowiązkiem było poskramiać ich czynności. Alić wzięcie twierdz Pensacola, S. Marco, i Barancas nie nastąpiło z rozkazu wyższego. — Jenerał Jackson, uskutecznił je pod własną odpowiedzialnością. Kongres Zjednoczonych stanów ma jedynie prawo wypowiadania wojny, do Prezydenta należy wykonanie; gdy więc kongres nie oświadczył się z nieprzyjazną chęcią względem Hiszpanji zaleca władza wykonawcza powrócenie twierdz zajętych prawemu ich właścicielowi.

Świeżo odebrane doniesienia z Peru potwierdzają wiadomość o zniesieniu wojska, którym dowodził Jenerał Hiszpański Osorio. Wielkorządca Peruwijański nakazał bezwłoczne uzbrojenie kilku tysięcy ludzi dla zasłonienia się od napaści zwycięzcy. Listy z Port au Prince zapowiadają bliskie rozpoczęcie nieprzyjacielskich kroków między murzynami i mulatami na wyspie S. Domingo. Prezydent Rzeczypospolitéj uzbroił śpiesznie liczny oddział i osadził nim okolice zagrożone od wojska Królewskiego. Odezwy Króla Henryka mało skutkowały na umysłach; wyprawionych przez niego posłańców dla podania warunków do umowy, niechętnie przyjęto w Port au Prince. Sądzić można atoli iż obie strony obawiają się wojny któréj skutek jest zbyt niepewny.

Z Londynu dnia 11 Września.

Choroba Królowéj jest niebespieczna, i ciągle zagraża jéj życiu mimo usilnych starań lekarzy, i dwukrotnych operacji w celu wyprowadzenia wody obciążającéj piersi. X. Rejent daje z siebie przykład synowskiego przywiązania, w położeniu osobistém usilnych starań około cierpiącéj. Tyle niepewne jest wyzdrowienie N. Pani iż dzienniki niektóre zgon jéj już ogłosiły.

Korrespondencja P. Hunt z Lordem Sidmouth, względem przedstawienia Rejentowi, prośby uchwalonéj na zgromadzeniu gminném w Londynie stała się przedmiotem ciekawym, który znalazł miejsce w wszystk ch Gazetach. Minister nieprzyznaje temu zgromadzeniu, rzeczywistéj bytności obywateli Londyńskich i wzbrania się podać Rejentowi, doręczone sobie pismo, jako pochodzące z źródła podejrzanego.

Rozruchy zaszłe w Manchester ustały po części. Rzemieślnicy użyci w rękodzielni Pana Dawida Holt rozpoczęli zwykłą pracę. Sądzić można że wielu innych zrzuci z siebie jarzmo posłuszeństwa mimowolnie narzucone przez kilku nieukontentowanych, i pójdzie za przykładem zgodnym z prawidłami rozsądku.

Uwolnienie Francji od postoju wojska Angielskiego, jest tu życzeniem powszechnym, ponieważ ułatwi zmniejszenie wojska. Obawiać się jednak należy aby Ministrowie nasi nie zastąpili w tym względzie rzeczywistości obietnicami i pozorném działaniem.

Dzienniki nadesłane z Madras potwierdzają wiadomość o poddaniu się wielu Naczelników Indjan. Jeden tylko między niemi (były Pieschwa w Nagpor trwa w nieposłuszeństwie i połączywszy się z 10 tysiącznem wojskiem Marattów opiéra się Dowódzcom Angielskim.

Papiéry Rządowe niemają dzisiaj obiegu stałego, cena ich podnosi się i zniża co chwila. Te częste odmiany mają być skutkiem sporów zaszłych między Rządem a Bankiem, któremu należące 6. milionów Sterlingów nie w brzęczącéj lecz w papierowéj mónecie zapłacić chciano. Są to w prawdzie pogłoski nie udowodnione; nie niepodpada przecięż wątpliwości, że bank wykupuje papiery własne i nieprzyjął kilku wexlów przyniesionych do wymiany.

Gazeta Morning Chronicle zwracając uwagę na wyrazy Dziennika Kurjer względem Protestacji podanéj imieniem dworu Hiszpańskiego o zajęcie Florydy, wymawia Redaktorom, iż przyznają sprzymierzonym Mocarstwom chęć poskromnienia rozwijającego się w Ameryce ducha niepodległości, kiedy podobne czucie wolności w narodach, osadziło na tronie rodzinę panującą dzisiaj w Anglji, i utwierdziło byt błogi Amerykanów północnych. Zasady jakie wyznajecie (mówi daléj) w krótkich wyrazach wystawić można: oto sądzicie o narodach że są utworzone dla Rządów i że szczęście jednych, niema związku z powodzeniem drugich. Nie na takich atoli zasadach i takich prawidłach, utwierdziła się potęga i swoboda Amerykańskiego ludu. — Pragniecie jéj zniszczenia, aby niepozostało śladu, iż pomyślność istnieć może w krajach rządzących się wolnością, chcecie wmówić w powstańców aby dobrowolnie przyjęli jarzmo którym przemoc obarczyć niezdoła. Zagrażacie im rozterkami wewnętrznemi i domową wojną, gdy zakończy się wojna zewnętrzna. Alić takie skutki nie wyjawiły się dotąd w zjednoczonych stanach w gminowładném Państwie Buenos Ajres, i nawet na wyspie Hajty. Czyliż władzcy Europy, przyjmą waszą radę? niemożemy temu wierzyć; wiedzą bowiem co należy ludzkości, i ci co utwierdzili pokój w Europie, niemogą żądać poddania się ludu zniechęconego od lat 50 przeciw Rządowi, bezsilnie władającemu w odległych osadach. Dziennik Thimes donioslszy iż Rząd Hiszpański skłania się do odstąpienia Florydy Amerykanom, wznieca wątpliwość, aby Anglja przychylić się miała do rozszerzenia granic Zjednoczonych stanów w miejscu zasłaniającém jéj osady.

Zbudowano na warsztatach okrętowych w Hunslet maleńką korwettę z żelaza, która przybyła szczęśliwie do Leeds. Statek ten sposobny jest do żeglugi w miejscach najpłytszych. Grasuje w Irlandij choroba zaraźliwa, bardzo niebespieczna. Rezydent Angielski w Indostanie przekonawszy się o potajemnym związku między Rają w Berar i Naczelnikiem Marattów, niegdyś panującym Nagpore, w tém właśnie czasie kiedy pozorne wydawał rozkazy względem oddania Anglikom, ustąpionych im twierdz w skutek traktatu, kazał go pojmać i odesłał do Kalkuty. Wsteczne posuwanie się Maratów pod dowództwem byłego Peischwa w Nagpore, zadziwia z umieiętnych obrotów przebyli 500 mil kraju osadzonego wojskiem Angielskim, uniknęli szczęśliwie wszelkiéj zaczepki, i pomnożyli wojsko swoje w czasie pochodu zaciągami. Wątpliwą jest zaiste rzeczą, czyli dowódzcy Angielscy pokonać potrafią tak śmiałego i sprawnego nieprzyjaciela.

Nieprzyszło dotąd do bitwy między Murzynami i Mulatami wyspy Hajty. Prezydent Boyer zagrzewa ducha niepodległości w narodzie, i sposobi się do dzielnej obrony. Śmierć byłego Prezydenta Petion nie ziściła zatym nadzieje Króla Henryka który sądził iż zostanie panem całéj wyspy gdy pozbędzie się tego przeciwnika.

Podług doniesień z Port au Prince zabierał się Admirał powstańców Amerykańskich Brijon do stoczenia walki z ścigającą go Fregatą Hiszpańską. Zapewnił także o powodzeniu wojska lądowego, pod rozkazami Jenerała Bolivar i o bliskiem połączeniu się z tym Wodzem dla którego 16000 sztuk broni miał w pogotowiu.

Podług swieżo odebranych wiadomości z Augustura, obwiniony Półkownik Wilson o zamiar usunięcia Jenerała naczelnego od dowództwa, pojmany został, i oddany być ma Sądowi Wojskowemu. Nie potwierdziła się wprawdzie wiadomość o wzięciu w niewolą Jenerała Osorio, lecz niemasz dotąd pewności o miejscu jego pobytu. Zgromadzona jazda, w Chili i prowincji Buenos Ajres, udała się do Talcahano dla oblężenia téj twierdzy, którą Hiszpanie w całéj północnéj części kraju Chili, jedynie posiadają; w południowéj części pozostały im jeszcze miasto Valdivia i wyspa Chiloë

z Madrytu dnia 1 Września.

Pismo urzędowe obwieściło wiernych poddanych monarchji Hiszpańskiéj, iż Królowa Jmc znajduje się w piątym miesiącu ciąży.— Z tego powodu nakazane zostały modlitwy, i odbyły się u dworu zwykłe uroczystości. Listy z Kadyxu donoszą o nadzwyczajnym pośpiechu w urządzeniu wyprawy do Ameryki, którą Hrabia Abisbal dowodzić będzie. Twierdzą niektórzy, iż wódz ten zaszczycony został tytułem Vice-Króla i Jeneralnego Kapitana prowincji Buenos-Ajres. Mieć on będzie powierzone sobie wojsko szesnastotysiączne i siłę zbrojną morską składającą się z 4 okrętów, 6 fregat i kilku statków mniejszych. Zapewniają także że wyliczonych miał z szkatułki Królewskiéj 3 miljony Reałów na wydatki poprzednicze, i zapewnione mu zostały dochody dostateczne na przyszłość. — Junta urzędująca w Kadyxie pod nazwiskiem Reemplazos w celu zawiadywania sprawami zamorskiemi, weszła w czynność i pobierać będzie bezpośrednio oddane do jéj zarządzenia dochody. Czynności te dowodzą o trwałém postanowieniu względem dalszego prowadzenia wojny z powstańcami.

Rząd zalecił także uzbrojenie dwóch statków wojennych dla zasłonięcia brzegów Biskai od napaści.

Gazeta urzędowa Madrycka donosi o zwycięztwie odniesionym na powstańcach przez Jenerała Morillo, w okolicach miasta Cariaco. Jenerał Hiszpański Ximenez poległ w téj zaciętéj walce. Morillo dowodzi ciągle w Walencji i w okolicach pobrzeżnych. Bolioar zaś zajmuje środkowe części kraju. Wojsko Królewskie opiera się w prawdzie mężnie, lecz trudno mu jest zastąpić poniesioną w ludziach stratę, gdy przeciwnie powstańcy zwiększają nieustannie swoje roty, zaciągami przymuszonemi.

TEATR.

W dniu dzisiejszym otworzonym zostanie Teatr Francuzki, który pod Dyrekcją *Ludwika Osińskiego*, wystawiać będzie co tydzień trzy widowiska w Sali Teatru Narodowego; mianowicie w Poniedziałki, Środy i Piątki.

Dziś na otwarcie dane będą dwie komedje pierwsza pod tytułem: Zwodziciel zakochany *Seducteur amoureux;* druga: Rywale samych siebie; *Rivaux d'Eux mêmes.*

Jutro na Teatrze Narodowym Opera: *Hilary.*

DOSTRZEŻENIA METEOROLOGICZNE, czynione w Warszawie przez Ant: MAGIER.

Dnia	Termometr		Barometr			Wiatr	Stan Nieba	Wysokość wody na Wisle	
	ciepła	zimna	cale	linje	10 częś: li:			łokcie	cale
4 Października rano	0		27	9	3	Wschodnio Południowy	Słońce	--	20

Wydawcy odpowiedzialni.

Hrabia Kiciński J. Morawski